

آسیب شناسی چاپ متون (۶)

دوباره کاریها

هر دلیلی که از لحاظ روان شناسی قابل بحث و بررسی می باشد - چشم بر هم نهاده و با کمال وقاحت اسم خود را روی جلد زده و کتاب را چاپ کرده ؛ غافل از اینکه اگر یک بار جستی ملخک، دوبار جستی ملخک، آخر تو دستی ملخک. اتفاق نامیمونی که اخیراً در چاپ کتاب تنقیح الابحاث للملل الثلاث افتاد و گزارش میراث در اطلاع رسانی به موقع، هم ناشر را انداز کرد و هم عمل فرد مصحح نما را تقبیح نمود و هم فرد مغبون را آگاه ساخت و به حق خودش رهنمون شد.

اکنون که اهالی تصحیح متون، مرکز پژوهشی میراث مکتوب را یکی از متولیان جدی امر نشر و پژوهش متون می دانند، رواست که دست کم ناشران و مؤسسات پژوهشی که می خواهند اقدام به عقد قرارداد متنی کنند، از هر طریق که میسورشان است با این مرکز تماس حاصل کرده و درباره نشر آن اثر خواهان اطلاعاتی شوند و به اصطلاح استعلام یا استخراج کنند، شاید که کمتر دچار دوباره کاری شویم.

البته مواردی پیش آمده و خواهد آمد که همزمان دو یا سه مصحح روی متنی کار می کنند و حتی ناشران آنها از این موضوع باخبرند، ولی هر یک، ناشران و مصححان بر این باورند که کار آنها، کاری است متفاوت و ممتاز و غیر قابل قیاس با کار دیگری، نسخه بدلهایی که او ذکر کرده یا آورده دیگری نداشته و نیآورده و تعلیقات او برتریهایی دارد که کار دیگری ندارد و خلاصه هر یک اصرار بر انتشار اثر خود

چنانکه بارها گفته اند و دیده ایم و شنیده ایم، آفت دوباره کاری در ترجمه و تصحیح در وهله اول دامن ناشران را می گیرد تا مترجمان یا مصححان را، ناشر اگر بداند همین اثری را که در حال عقد قرارداد آن است، ناشر دیگری در دست چاپ دارد یا اصلاً چاپ کرده است، بسیار بعید به نظر می رسد دوباره به عقد قرارداد آن تن دهد، چه او علاوه بر علائق فرهنگی، حساب بازگشت سرمایه خود را هم در نظر دارد و چاپ دوباره اثری که در بازار است را به صرف و صلاح کار خویش نمی داند. مشکل اخلاقی کار زمانی دوچندان است که مصحح اثر از کار دیگری خبر داشته یا می داند کدام ناشر آن را در دست چاپ دارد و به ناشر مورد نظر خود خبر نمی دهد، چون می داند که اگر او را مطلع سازد، قراردادی با او بسته نمی شود، از این رو با اغوا و فریب طرف معامله، به حسن ظن او خیانت می کند، مگر آنکه هر دو بدانند که ناشری یا مصححی، چنین اثری را در دست دارد که موضوع از بعد دیگر قابل بررسی می شود.

بدیهی است که بنای هر قرار و مدار بر حسن اعتماد طرفین به یکدیگر است. مصحح در قرارداد خود متعهد می شود که قبلاً بخش یا کل این اثر را جای دیگر چاپ نکرده و این اثر خود اوست که برای چاپ پیشنهاد می دهد. متأسفانه گاه برخی از اشخاص، از فضاها و شرایط سوء استفاده کرده و چاپ اثری را به ناشری پیشنهاد می دهند، اثر چاپ می شود و بعد معلوم می شود که اثر عیناً پایان نامه شخص دیگری بوده که مصحح یا طرف قرارداد با ناشر - به

دارند. در این گونه موارد جای گلایه و شکوه چندان نیست، چون غرض یک رقابت علمی و تحقیقی است که خوانندگان و خریداران این آثار نهایتاً مقایسه می کنند که کار کدام مصحح ارجح و افضل است و کدام ناشر یا مؤسسه علمی لیاقت یا فضیلت نشر آن را داشته یا نداشته. چه اگر یک ناشر علاقه مند تن به این دوباره کاری می دهد و نهایتاً همه شئون تحقیق و تولید و نشر اثر بر کار فلان مؤسسه برتری پیدا می کند، باید بر حال مدیران آن مؤسسه تأسف

خورد و از آنان خواست که در کار خود تجدید نظر کنند. این مزده را تجدید کنم که کار فهرست متون چاپی در این مرکز رو به اتمام است و بزودی علاوه بر چاپ آن، بر روی پایگاه اطلاع رسانی میراث مکتوب قرارداد خواهد شد تا هر کس می خواهد هر متنی را تصحیح کند، اول با جستجو در این بانک دریابد که تاکنون از این اثر چه چاپهایی شده یا اصلاً تا کنون چاپ نشده و او با اطمینان خاطر سراغ تصحیح آن اثر خواهد رفت.

مرکز پژوهشی میراث مکتوب برای کارگاههای آموزشی تخصصی تصحیح متون، نسخه شناسی، فهرست نویسی، زبان شناسی و سبک شناسی ثبت نام می کند.

این مرکز در نظر دارد کلاسهای ذیل را برگزار کند:

۱. سبک شناسی و گونه شناسی متون کهن فارسی

مدرس: دکتر علی رواقی

۲. آشنایی با مبانی زبان شناسی برای تصحیح متون کهن فارسی

مدرس: دکتر علی اشرف صادقی

۳. نسخه شناسی و فهرست نویسی

مدرس: استاد سید عبدالله انوار

علاقه مندان به حضور در این کلاسها می توانند جهت ثبت نام و کسب اطلاعات بیشتر با شماره

تلفن ۰۶۶۴۹۰۶۱۲، یا ایمیل مرکز info@mirasmaktoob.ir تماس حاصل فرمایند.

